

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถเปิดตัวอยู่โดยลำพังจะต้องร่วมมือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การดำรงชีวิตของคนในแต่ละประเทศมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น ในขณะเดียวกันสังคมโลกในยุคปัจจุบันก็เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิดวิเคราะห์แยกแยะและมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นสิ่งเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ดังนั้นประเทศที่จะอยู่รอดได้หรือคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น. 1)

นอกจากนี้แล้ว ในยุคปัจจุบันกล่าวกันว่าเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ทุกองค์การจะต้องเผชิญกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับสังคม ระดับองค์กรและระดับบุคคล ทั้งในด้านสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ค่านิยม ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีอื่นๆ ผลจากการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อหลายประเทศ ในส่วนของการจัดการศึกษาก็เช่นเดียวกันที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จากในช่วงระยะสองทศวรรษที่ผ่านมาทุกๆ ประเทศทั่วโลกได้ริเริ่มและดำเนินการปฏิรูปการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเชื่อมโยงในทุกด้านร่วมกันทั่วโลก ที่ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ภูมิปัญญา การดำเนินการด้านต่าง ๆ ทั้งการค้า การลงทุน การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เชื่อมต่อถึงกัน และการลงทุนกับนานาประเทศของไทย และยังสามารถส่งผลให้เกิดความต้องการการศึกษาที่มีคุณภาพทัดเทียมในระดับสากล (วิไลพรณ์ เสรีวัฒน์, 2555, น. 1) สอดคล้องกับดิเรก วรณเศียร (2551, น.

5) ที่กล่าวว่า ในสภาพปัจจุบันมีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนามาตรฐานการศึกษาการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ โดยการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน ซึ่งสิ่งที่สำคัญมาก คือ ต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่ดี เป้าหมายสำคัญ คือ การที่จะทำให้การศึกษามีคุณภาพมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กไทยให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นเท่าเทียมหรือใกล้เคียงนานาชาติอารยประเทศ

ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทั้งระบบ เนื่องจากสภาพปัจจุบันและแนวโน้มของโลกที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต 10-20 ปี ข้างหน้า คือ ด้านสังคมโลกที่เป็นสังคมของการแข่งขัน สังคมสิทธิมนุษยชนและสังคมพอเพียง ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาไทยเป็นการเตรียมการพัฒนาคนไทยสำหรับสังคมโลกในอีก 10-20 ปี ข้างหน้าและเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนควรเร่งดำเนินการเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะเร่งด่วน ต้องเร่งรัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา 2) ระยะกลาง ต้องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา 3) ระยะยาว ต้องปรับระบบการบริหารและการจัดการศึกษา จากการศึกษาที่เป็นหน้าที่ของรัฐแต่เพียงผู้เดียว โดยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้อง กระจายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน เอกชนและสถาบันทางสังคมเป็นผู้จัด เพื่อเสริม สร้างศักยภาพความเข้มแข็งและลดภาระงบประมาณของรัฐ (พิณสุตา สิริธรรังศรี, 2551, น. 254) และจากข้อมูลของสำนักเจรจาการค้าบริการกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ พบว่า ประเทศไทยได้ทำการเจรจา ดังนี้ 1) ขอให้นักเรียนนักศึกษาต่างชาติเดินทางมาศึกษาในประเทศไทยได้โดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ในการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และการศึกษาอื่นๆ โดยเจรจากับ ประเทศ ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีน อินเดีย บาหลีเรน นิวซีแลนด์ เปรู และกลุ่ม BIMST-EC (Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectorial and Economic Cooperation/Bangladesh India Myanmar Srilanka Thailand Economic Cooperation) 2) ขอให้เปิดตลาดให้ภาคเอกชนไทยเข้าไปลงทุนจัดตั้งโรงเรียนสอนศิลปวัฒนธรรมไทย ประเภทที่ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ได้แก่ โรงเรียนสอนทำอาหารไทย โรงเรียนสอนรำไทยดนตรีไทย โรงเรียนสอนมวยไทย โรงเรียนสอนภาษาไทย โรงเรียนสอนหัตถกรรมไทยโรงเรียนสอนศิลปกรรมไทย โรงเรียนสอนนวดแผนโบราณ 3) ขอให้ครูไทยเข้าไปสอนในโรงเรียนสอนศิลปวัฒนธรรมไทยในประเทศที่ระบุข้างต้นได้ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลสนับสนุนที่ว่า ไทยต้องการผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษา ในภูมิภาคเอเชียและการนำ เสนอศักยภาพของประเทศไทยที่ไทยมีความชำนาญเป็นพิเศษหรือมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งเป็นจุดขาย โดยเฉพาะของไทย ดังนั้นการศึกษาของประเทศไทยจะต้องแข่งขันด้วยคุณภาพของการบริการด้านการศึกษาที่หลากหลายมากขึ้น รวมทั้งคุณสมบัติด้านภาษาที่ถูกเรียกร้องเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่เปิดเสรีทางการค้าทำให้คนไทยต้องมีความรู้ด้านภาษาเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

(วิสัยพรรณ เสรีวัฒน์, 2555, น. 2-3)

ระบบการจัดการศึกษาของไทย จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการบริหารจัดการ การศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา กระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสังคม ฐานความรู้ได้มาตรฐานระดับสากล สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2553–2561) ซึ่งกล่าวไว้ว่า คนไทยและการศึกษาไทยต้องมีคุณภาพและได้ มาตรฐานระดับสากล อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา โดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนดีมีมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มี ระบบการพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณธรรมนำความรู้ รักความ เป็นไทย มีความสามารถก้าวไกลในระดับสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, น. 23)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีทิศทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้มี คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยให้สูงเทียบเท่านานาชาติ อีกทั้งมีพันธกิจ ในการ พัฒนา ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชาชนวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างมี คุณภาพ โดยการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล เป็นคนดี คน เก่ง สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทยภายใต้บริบทสังคมโลก ใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถในระดับที่สูงเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการ สื่อสารเพื่อการพึ่งตนเองและสมรรถนะในการแข่งขัน โดยมีนโยบาย โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) ซึ่งเป็นนวัตกรรม การ จัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการ ขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสู่มาตรฐานสากล ผ่านการรับรอง มาตรฐานแห่งชาติ เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่มีการศึกษาแบบองค์รวมและบูรณาการเชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

โรงเรียนมาตรฐานสากล เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2553 มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ 1) พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก 2) จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และ 3) บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ด้านหลักสูตรต้องมีการพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดกระบวนการ เรียนรู้ที่มุ่งเน้นความแตกต่างตามศักยภาพผู้เรียน โดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่เหมาะสมและปรับประยุกต์ให้ใช้ได้ ทันต่อการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ด้านผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากร ทางการศึกษา ต้องได้รับการพัฒนาด้วยวิธีที่เหมาะสม หลากหลายอย่างทั่วถึง ต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้าง สมรรถนะในการเรียนรู้และเพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล

ตลอดจนเพื่อจรรโลงความ พึงพอใจและความผูกพันต่อวิชาชีพอย่างแน่นแฟ้น และต้องมีภาคี เครือข่ายในการจัดการเรียนรู้ร่วมพัฒนากับสถานศึกษาระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระหว่าง ประเทศ รวมทั้งเครือข่ายสนับสนุนจากสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเป็น ศูนย์และเครือข่ายพัฒนาความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนและบุคคลทั่วไปเพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษา ไทยให้มีมาตรฐานระดับสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, น. 2) โดยมี กระบวน การสำหรับการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ประกอบด้วย 1) การ จัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากล 2) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และ 3) การมีเครือข่ายร่วมพัฒนา โดยมุ่งให้เกิดผลผลิต ได้แก่ 1) ศักยภาพการเป็นพลโลกของผู้เรียน ให้มี ความเป็นเลิศทางวิชาการ สามารถสื่อสารได้สองภาษา ให้มีความกล้าหาญทางความคิด สามารถผลิต งานอย่างสร้างสรรค์ และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก 2) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน เทียบเคียงมาตรฐานสากล เน้นระดับคุณภาพด้านวิชาการ ด้านครู และด้านการวิจัยและพัฒนา 3) คุณภาพการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ พิจารณาจาก ระดับคุณภาพของผู้บริหารระบบการ บริหารจัดการ ปัจจัยพื้นฐาน และเครือข่ายร่วมพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 51)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากลของประเทศไทยยังมีปัญหาการ ดำเนินงานอยู่พอสมควร จะเห็นได้จากจากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ ในปีการศึกษา 2553-2554 จากผลการติดตามได้พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติบางประการ ได้แก่ ความซ้ำซ้อนของสาระเพิ่มเติมกับหลักสูตรนานาชาติของบางประเทศ และการจัดหลักสูตรของ สถานศึกษาหลายแห่งในส่วนของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมขาดความสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียน ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจากเสียงสะท้อนของสังคมทั่วไป บ่งชี้ให้เห็นว่าทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยทำให้ เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนา ตนเองไปสู่ความเป็นสากล ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ ทักษะด้าน เทคโนโลยี และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นยังไม่อยู่ในระดับที่ น่าพอใจ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น. 3) ดังที่ สุรินทร์ พิศสุวรรณ (2556) กล่าวว่า เวิลด์ อี โคโนมิก ฟอรัม (WEF) ได้เสนอรายงานผลการศึกษาศักยภาพความสามารถในการแข่งขันโลก (Global Competitiveness Report 2013-2014) ชี้ว่าคุณภาพการศึกษาทั้งระดับพื้นฐานมัธยม และ อุดมศึกษาของไทยอยู่ในระดับรั้งท้ายหลายประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยใช้คำว่า “คุณภาพต่ำอย่าง ผิดปกติ” ซึ่งนับเป็นเรื่องที่น่าห่วงกังวลยิ่ง เพราะมันสะท้อนถึงความไม่เชื่อถือยอมรับในคุณภาพ การศึกษาไทยโดยรวม และจะส่งผลให้ความเชื่อ มั่นในประเทศด้านอื่นๆในอนาคตต้องถูก กระทบกระเทือนไปด้วย

จากสภาพปัญหาการเปลี่ยนแปลงของโลกและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม และครูผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในสถานศึกษาที่ร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School) จึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม โดยศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการระบบคุณภาพ เปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่า ผลการวิจัยครั้งนี้ จะได้ข้อมูลสารสนเทศและแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ของสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม และในสังกัดหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจะเป็นประโยชน์ต่อคณะผู้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลทุกฝ่าย ที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และสถานศึกษามีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1 สภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 เป็นอย่างไร

1.2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

1.2.3 แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ควรเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากลของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3

1.3.3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงาน และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา

1.4.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร จำนวน 411 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน
- 2) ครู จำนวน 321 คน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 75 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน
- 2) ครู จำนวน 165 คน
- 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 20 คน

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (1970, อ้างถึงใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2543, น. 22)

1.4.1.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ในการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 จำนวน 7 คน

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัย การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหาการวิจัย คือ องค์ประกอบของระบบบริหารจัดการระบบคุณภาพ 7 หมวด ตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของกระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 30-43) ดังนี้

1. การนำองค์กร (Leadership)
2. การวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning)
3. การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Student and Stakeholder Focus)
4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ (Measurement, Analysis and Knowledge Management)
5. การมุ่งเน้นบุคลากร (Faculty and Staff Focus)
6. การจัดการกระบวนการ (Process Management)
7. ผลลัพธ์ (Performance Results)

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม อ.เมือง จ. มหาสารคาม 2) โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม อ.เมือง จ.มหาสารคาม 3) โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม 4) โรงเรียนบ้านเชียงยืน อ.เชียงยืน จ. มหาสารคาม และ 5) โรงเรียนบ้านหนองแสง อ.กุตุรัง จ. มหาสารคาม

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ระยะ โดยกำหนดเวลาในการวิจัยระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560 ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559 ถึง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2560

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การบริหารจัดการระบบคุณภาพ” หมายถึง การดำเนินการให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีคุณภาพและเป็นระบบ ประกอบด้วย 7 หมวด ได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์

1. การนำองค์กร หมายถึง การดำเนินการที่แสดงให้เห็นถึงระบบการบริหารจัดการ ของโรงเรียนที่เป็นไปอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยแนวทางการบริหาร ดังนี้

2. บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์
3. มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน
4. มีการประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายและจริยธรรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาจน บรรลุวิสัยทัศน์

และ

5. มีการจัดระบบการทำงานที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างมี คุณภาพ

“การวางแผนกลยุทธ์” หมายถึง การพัฒนาโรงเรียนให้ก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งเป็น เป้าหมายของโรงเรียนในโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ปฏิบัติ ดังนี้

1. จัดทำแผนกลยุทธ์ระยะ 3 ปี
2. การวิเคราะห์บริบทและศักยภาพของโรงเรียนเพื่อกำหนดจุดเน้นหรือ แนวทางสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนว่าจะมุ่งสู่ความเป็นเลิศในด้านใด
3. วิเคราะห์ สภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน (SWOT) ให้ครอบคลุม ทุกประเด็น
4. แผนบริหารองค์กรมาจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง
5. มีการกำหนดตัวชี้วัดให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมและมีขั้นตอนการจัดทำแผนและกลยุทธ์ของ

โรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

“การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย” หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงกระบวนการ ทำงาน ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น โดยมีแนวทางปฏิบัติและการ ดำเนินงานดังนี้

1. การทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนในพื้นที่บริการ
2. สำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อกำหนดทิศทางการ จัดการศึกษา
3. จัดหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนให้เต็มศักยภาพ
4. จัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ

ตามที่กำหนด

5. จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบรอบด้าน
6. จัดกิจกรรมสร้างเสริมสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น

“การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้” หมายถึง การวัดผลการดำเนินงานของ โรงเรียนในระดับต่างๆ ทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติจริงเพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็ง (SWOT) ในการดำเนินงาน แล้วนำข้อมูลป้อนกลับเพื่อปรับปรุงและแก้ไขให้การดำเนินงานมีคุณภาพ มากขึ้น ซึ่งมีการแบ่งการวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินการของโรงเรียนออกได้ดังนี้

1. การวัดผลการดำเนินงาน
2. การวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินการ
3. การจัดการความรู้และระบบสารสนเทศ

“การมุ่งเน้นบุคลากร” หมายถึง การพัฒนาบุคลากรและการสร้างแรงจูงใจที่ช่วยให้บุคลากรพัฒนาตนเองและใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่โดยสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีแนวปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ผลการดำเนินการที่ดีของโรงเรียนดังนี้

1. การสร้างความผูกพันของบุคลากร
2. การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

“การจัดการกระบวนการ” หมายถึง ระบบการบริหารงานให้เกิดคุณภาพภายใน โดยเน้นแนวทางปฏิบัติและดำเนินการสองด้านใหญ่ๆ ดังนี้

1. ด้านกระบวนการหลักซึ่งเป็นกระบวนการสร้างคุณค่า คือ การจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างมีคุณภาพ
2. ด้านกระบวนการสนับสนุน คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดการกระบวนการแนะแนว การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การจัดเครือข่ายพัฒนาโรงเรียนทั้งในและต่างประเทศ และด้านภาวะผู้นำพร้อมด้านการบริหาร

“ผลลัพธ์” หมายถึง ผลการดำเนินงานทั้งหมด โดยโรงเรียนจัดทำข้อมูลสารสนเทศที่แสดงผลการดำเนินงานและแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. การเรียนรู้ของนักเรียน
2. การพัฒนาครู
3. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน
4. ความสัมพันธ์กับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และ
5. ด้านภาวะผู้นำพร้อมด้วยการบริหาร

“โรงเรียนมาตรฐานสากล” หมายถึง โรงเรียนที่มีการบริหารคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยระบบคุณภาพ ตามแนวคิดของเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติของนานาชาติและการบริหารคุณภาพแบบต่างๆที่ทั่วโลกยอมรับ มีโครงสร้างและองค์ประกอบการบริหารคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานเทียบเคียงมาตรฐานสากล และส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา เทียบเคียงมาตรฐานสากล และมีศักยภาพเป็นพลโลก

“โรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม” หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นโรงเรียนในโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล เมื่อปี พ.ศ. 2555 จำนวนทั้งสิ้น 5 โรงเรียน

ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลมหาสารคาม โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม โรงเรียนบ้านหนองแสง โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย และโรงเรียนบ้านเชียงยืน

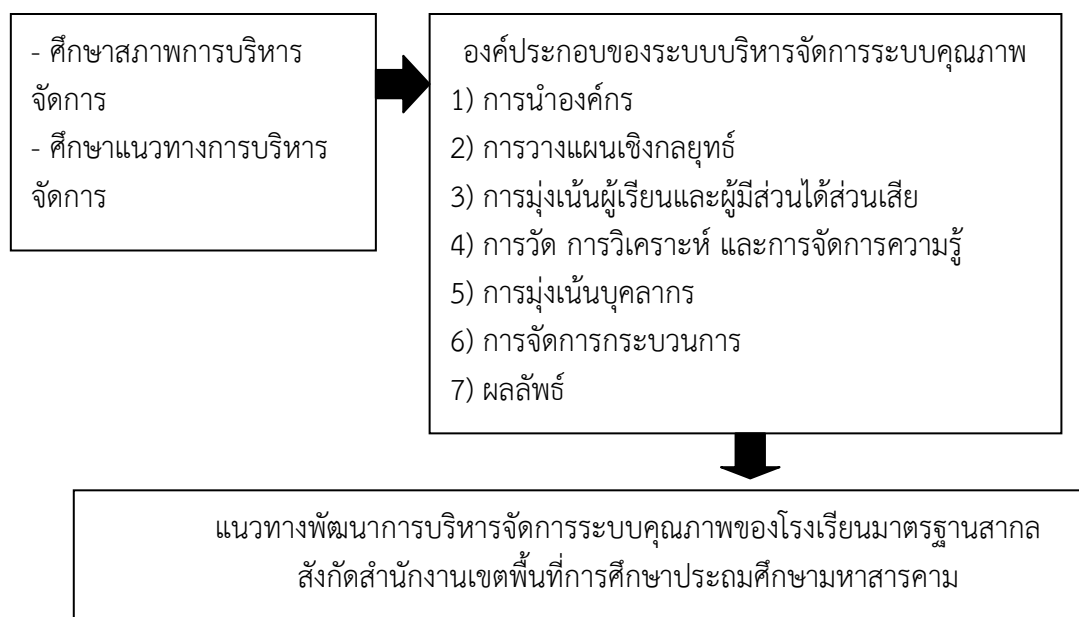
“ผู้บริหารสถานศึกษา” หมายถึง ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3

“ครู” หมายถึง ข้าราชการครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3

“คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน” หมายถึง เป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่างๆ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา คือ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม จึงต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศแรงกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัย การบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 ครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรการวิจัยจากองค์ประกอบของระบบบริหารจัดการระบบคุณภาพ 7 หมวด ตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลของกระทรวงศึกษาธิการ (2553ม น. 30-43) ดังนี้ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ โดยแสดงเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังแผนภาพที่ 1.1 ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.7.1 ได้ทราบสภาพการดำเนินงานของการบริหารจัดการระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล และโรงเรียนที่กำลังพัฒนาเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ เขต 3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการบริหารจัดการมีคุณภาพและบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

1.7.2 เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแนวทางการพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลที่อยู่ในสังกัดทั่วประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม